

אגרת תשו

המתגאה מסלק מעליו השכינה

יצור החכמה
34893

בסייעתא דשמיא. עש"ק לסדר "ויקח קרח וגו'". [במדבר טז, א] הנה קרח הוה בריא ל' ששורה עליו השכינה דאין השכינה שורה אלא על חכם גבור עשיר ועניו, [נדרים ל"ח א'] וכמבואר בפרקי דר"א [פרק ז'] דעשיר גדול הי', ועי' שמו"ר [ל"ג ה'] וכ"ה בירושלמי סנהדרין פ"י ה"א, וחכם גדול הי' כמבואר במד"ר פ"ח ג', אבל מעלה נוספת נצרכת כמבואר בגמ' שם "עניו", ואצ"ל שאם במעלות שלו מתגאה בהם הוי איפוכו שהוא סילוק שכינה, דעל המתגאה אומר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדור בעולם [סוטה ה, א], ואצ"ל כשאיכא מעלות לסיבת שכינה, המתגאה בזה מסלק השכינה, כ"ה סיון ה' תשע"ט לבה"ע.

כבוד הרה"ג המפואר והנעלה, מוה"ר אליהו גולד שליט"א, ר"מ
בישבה"ק "באר ישראל" ומרביץ תוי"ר באה"ק.

הפרשת תרו"מ מועיל לתוספת קדושה וזכרון טוב במאכל

א. בחת"ס על התורה סו"פ שלח כתב "הנה עיקר השכחה הוא מהגשמות המאכלים, אמנם ע"י הפרשת תרו"מ גורמים תוספת קדושה וזכרון טוב, [ונרמז בתוה"ק עפ"י ר"ש מאסטרופלי זי"ע דשם הממונה על הזכרון הוא אותיות אמצעיות של "החדש הזה לכם" - "דז"ך", והם אותיות שלפני "חלה", וזהו "ראשית" של "עריסותיכם תרימו חלה", עי"ש], נראה שהוא סיבה לנוסע לחו"ל ליטול מה דאפשר ממאכלי א"י שהופרשו בהם תרו"מ, - אמנם מסתבר דהאוכל בכוונות הנצרכות, אין גורמים המאכלים לשכחה.

נישוק תש"ר קודם הנחתו

ב. על אשר העיר וכו' בזמן שהנחתי תפילין לבחור וכו', הנה כן מנהג ישראל בהוצאת תפילין ש"ר מהנרתיק ומסיר הכיסוי לנשקו קודם הנחתו וכמ"ש בשו"ע סי' כח ס"ג

יצור החכמה
34893

מנהג החכמים לנשק התפילין בשעת הנחתן, ולא חששו להפסק וכדכתב בזה בספר נימוקי או"ח סי' כ"ח סק"ב מהראשונים, ואף שבספר "מצוות תפילין" להשל"ה הק' כתב דהוי הפסק ע"ש בעמ' קכ"ו ועמ' ר"ג, אין כן מנהג העולם, ובזה אמרין פוק חזי מאי עמא דבר, ועי' שו"ת אגרות משה או"ח ח"ד ס"י שכתב שאינו הפסק משום שאין זה שיהוי.

כריעה על הברך לצורך התעמלות

ג. **נשאלתי** האם בלימוד התעמלות אפשר לכרוע על הברך, - הנה מדינא ההקפדה להתפלל כשהוא על ברכיו דהוי חוקות העכו"ם כי כן העכו"ם מתפללים, וכ"ה בתורת חיים סי' צ"ח, אבל רבים נוהגים להקפיד בזה אף שלא בתפלה, אבל נראה כשמוכח שהוא לצורך התעמלות ליכא כלל קפידא בזה, ושיקפידו כן שכורעים רק בזמן שנצרך להתעמלות [שאם אין הפנים טוחות בקרקע כתב המג"א סי' קלא סק"כ מהפוסקים דשרי, עיי"ש, ולא הזכיר ענין חוקות העכו"ם בזה].

ברכת כהנים בחוץ לארץ

ד. **בנידון** וכו' פשוט וא"צ לפנים דאשכנזי בחו"ל המתפלל בקהילות ספרדים שנוהגים ברכת כהנים בחו"ל, דאף שלמנהגו אין לברך ברכת כהנים בחו"ל, מ"מ עתה ששומע יש לו לכוון לצאת מ"ע להתברך מהכהנים [כמובא בביה"ל רס"י קכ"ח מספר חרדים וכ"ה בראב"ד תמיד פ"ד, וכן דעת ההפלאה כתובות כ"ד ב' והובא במנ"ח מצוה שע"ח או"ד, ועי' שו"ת דבר אברהם ח"א סי' ל"ד] אמנם יכוון בתנאי שהוא מצוה, בכדי שלא יעבור על בל תוסיף לדעות שליכא מצוה כנראה מריטב"א סוכה ל"א ב' - בדעלמא נראה שא"צ לומר לכהן שיתכוון בברכתו לקיים מ"ע להוציא השומעים, דליכא בהא ענין להוציא יד"ח וברור. - גם כשחלם חלום שאומר את הרבש"ע שבנשיאת כפים בזמן ברכת כהנים, מ"מ יכוון לקיים מ"ע להתברך.

נתחייב לדירה עבור חתנו ולאחר זמן יצא לעבוד לפרנסתו

ה. **נשאלתי** ממי שנתחייב לדירה עבור חתנו, והתחייבות הוא שיקח הלואה מהבנק באופן של תשלום משכנתא, וחתנו הוצרך אחר כמה שנים לצאת לעבודת פרנסתו, מחמת חובות שנפלו עליו, ואומר חמיו דהמשך תשלום המשכנתא אין חייב לשלם, כי עתה אין תורתו אומנתו, ויהא מוטל החוב על חתנו, - נראה שעל אף שהתחייבות הוא לכתחלה באופן של פירעון למשכנתא שהוא לזמן ארוך [ולא כנתחייב ליתן משלו בלא משכנתא, ורק אח"ז עשה משכנתא], מ"מ כיון שחלה ההתחייבות הוי כדבר שנתהוה לאחר זמן שלא יכול להפקיע

חיובו, וכן הוא דעת ידידי הראב"ד הגרש"י זעפראני שליט"א, אמנם בכה"ג שח"ו משנה האברך דעתו והשקפתו ובוחר חיים שאינם של תורה, מסתברא שאין צריך לפרוע כי הוי שינוי בעצמיותו משא"כ אופן הנ"ל שהוי בן תורה רק הוכרח לבקש פרנסתו שלא לרצונו ועי'.

בענין תקופת תמוז דרב אדא

ו. **אתמול** בבוקר כ"ד סיון חל תקופת תמוז דרב אדא, [בשעה חמש וחצי לשעון קיץ בא"י]. הנה אף דבימי התענית יש להקפיד שלא יכנס לפיו מים בטבילתו במקוה, יל"ע אי כן הוא בזמן התקופה דאפשר דבמים מחוברים ליכא חשש סכנה.

מאכל שבמכוון לא נתבשל כל צרכו איסור בישולו בשבת

ז. **כיום** רבים שהנהגתם שלא מבשלים המאכלים לגמרי כל צרכם [מסיבות בריאות שלא יפוגו הויטמינים וכיו"ב], נראה דמ"מ הלכתא לא נשתנה שבשבת בממשיך לבשלו, הוי כדין דבר שלא נתבשל כל צרכו ומבשלו לכל צרכו וכמתבאר בביה"ל [סי' שיח ד"ה שיך] שלדעת רוב ראשונים איסורו מן מהתורה, ועי'.

מינוי בחור רווק לרב

ח. **בדבר** הבחור החשוב וכו' אשר מאיזה סיבות נצרך לטלטולי גברא והי' הצעה למנותו וכו', כמדומה שלא ראוי לפרוץ הגדר בזה שלא יהי' למנויים אלו אלא נשואים ולא בחורים, וחזינן התנגדותו של הוד רבינו רעק"א זי"ע לבנו של התפא"י הגאון המובהק צדיק נשגב רבי ברוך יצחק זצוק"ל, בהיותו בן כ"א קודם נישואיו, כיון שיש לו סמיכה רק מאביו, שלא יהא רב, שלא לפתוח פתח למינוי קבוע של בחורים עי' איגרת רעק"א מב - מט, ואף שהי' ודאי כבר בבחרותו למעלה מבני גילו בתורה ויראה, [עי' באריכות על גדלותו וצדקתו והערכת גדולי הדור אליו בקובץ "עץ חיים" ש"ז עמ' תקל"ז].

לבישת שרוול החליפה על תפילין של יד

ט. **בהא** דמקפיד וכו' שלא להניח שרוול החליפה על התפילין ורק החולצה, - אם אין קבלה מאבותיו ורבותיו בזה, לא ינהג כן, כי לא קחשיב שמניח על התפילין כי אופן הלבישה הוא, וכן נהגו בכל הדורות, וביותר די"א שבתפלה באופן זה נחסר בתיקון

המלבושים שנצרך בעומד לפני המלך וכפי המבואר ברמב"ם הל' תפלה פ"ה ה"ה, ולפני המלך בו"ד לא יעמדו ששוול אחד לבוש עליו מהבגד ואחד לא לבוש, וכמש"כ בהלכות הגר"א ומנהגיו או' צ"א.

מנהגים עפ"י סוד

י. ע"ד השאלה וכו'. מסתבר שפעולות אשר הם עפ"י סוד הראוי לעשותן גם אם לא ידע ולא מבין בזה, כדוגמת משמוש בתפילין ש"ר קודם תפלת שמ"ע [אחרי ה' שפתי תפתח], המובא בבאה"ט סי' קי"ג ס"א וכה"ח שם סק"ג והוא ממשנת חסידים אצילות פ"א או"א, וי"א שאף בסוף התפלה ימשמש בתפילין ש"ר עי' בא"ח ש"ר שמות או' א', וכל כיו"ב, ויכוון על דעת המבינים סודם של דברים.

חזרת הש"ץ אם יש חשש שיפסיק באמצע

יא. המטוס בחזרתו לא"י, התמהמה ביציאתו, ורצון הציבור להתפלל מנחה במטוס, והסכימו הממונים בתנאי שאם מודיעים על יציאת המטוס לדרך, תוך עשרים שניות יתיישבו במקומם כלומר להפסיק העמידה באמצע התפלה, והשבתי שהננו מוכנים לזה, והוא משום דהוי ספיקא אי יתחיל הנסיעה באמצע שמ"ע, - ואת"ל דיתחיל הרי הוי אונס להפסיק וימשיך תפלתו בישיבה, - אך יל"ע בכה"ג אי עדיפא להתפלל בתפלת שמ"ע בקול בחזרת הש"ץ או רק קדושה, כי אם יפסיקו באמצע חזרת הש"ץ יתברר שהברכות היו לבטלה, - מ"מ נראה עיקר דלא נצרך לחוש שמא יפסיקו, ובפרט דהוי איסור ברכה לבטלה בזה מדרבנן [עי' סי' רטו משנ"ב סק"כ], וכן נהגנו שהתפללנו כדין ובחזרת הש"ץ, ולא התחילו בנסיעה.

בברכת מזלא טבא עילאה להולדת נכדו נ"ו, ולהכנסתו בבריתו של א"א ע"ה בשמחת עולם על ראשו.

בברכת שבתא טבא וחודש טבא

ידידו עוז

מרדכי גרוס

אגרת תשז

לימוד התורה בטהרה

בס"ד. עש"ק לסדר "זאת התורה אדם כי ימות באהל וגו'" [במדבר יט, ב], דרשו חז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עלי' שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" [ברכות ס"ג ב'], טעמא בעי אמאי בפרשת פרה אדומה נרמז אופן קיום לימוד תורה, נראה דבממית עצמו עלי' שהוא פרישה מענייני עוה"ז ודבקות בלימוד התורה הוי טהרה, דבמקום דבקות מן התורה מתרחק הטומאה, ונרמז ב"זאת" ובדעלמא דרשינן אין "זאת" אלא טהרה, ד"אדם כי ימות באהל" בזה הוי הטהרה, ללמדנו דלימוד התורה וקיומה הוא ע"י טהרת האדם, - כמו"כ הא דאיתא במד"ר בפרשתין י"ט ז' בשעה שעלה משה למרום, שמע קולו של הקב"ה יושב ועוסק בפרשת פרה אדומה וכו', דבדייקא הראה הקב"ה למשה בזמן לימוד פרשת פרה אדומה להורות למשה רבנו ולבנ"י כי הכרח ללימוד הוא טהרה. - שני ימים לחדש "זמני תפלה, תשובה ממשמשיין ובאים". ה' תשע"ט לבה"ע.

הנהגת אבל עם חבירו האבל

א. בשני אבלים שנפגשו. נראה דאף דאבל על או"א לאחר שבעה שואל בשלו' אחרים ואין אחרים שואלים בשלומו עד י"ב חודש [יור"ד סי' שפה סעיף א'], אבל אין האבל שואל בשלו' חבירו האבל, - ובהא דשרי לברך את האבל ואפי' בתוך שבעה כמבואר בפוסקים, זה שרי גם אבל לאבל וברור. - וכן בשאר הפרטים בזה, ליכא חומרא טפי באבל לאבל.

האופן לצאת יד"ח בדקדוקי נוסחאות בתפילת שמו"ע

ב. אשר שאל וכו', כמדומה שהמתפלל בנוסח אשכנז אפשר לו לומר במוריד הגשם, בתחלה בקמץ ותוכ"ד בסגול, שבתחלה אמר בנוסח שהי' מקובל עד עתה אצל